

УДК 37.013.42-051]:34:005.336.2

DOI <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.6.6>

Світлана ЧЕРНЕТА

доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи, Волинський національний університет імені Лесі Українки, просп. Волі, 13, м. Луцьк, Волинська обл., Україна, 43025

ORCID: 0000-0002-9939-7591

Бібліографічний опис статті: Чернета, С. (2023). Міжкультурна компетентність як складова професійної компетентності фахівців із соціальної роботи. *Ввічливість. Humanitas*, 6, 37–44, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.6.6>

МІЖКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ ІЗ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Сучасне українське суспільство потребує компетентного конкурентоздатного фахівця із соціальної роботи, готового працювати у міжкультурному середовищі, обтяженому міжетнічними, міжкультурними, морально-психологічними, соціально-економічними конфліктами. Розглянувши різні підходи до трактування поняття «компетентність», «професійна компетентність» та «міжкультурна компетентність», дозволив нам трактувати останню як складне багатокомпонентне утворення, що впливає на результат спілкування та взаємодії з представниками інших культур, виявляється в умінні застосувати мовленнєві здібності, детерміновані соціокультурним контекстом, застосовувати на практиці культурні правила і норми, які визначають успішність міжкультурного спілкування.

Основними характеристиками міжкультурної компетентності визначено: відкритість до пізнання іншої (чужої) культури; сприйняття психологічних, соціальних й інших інтеркультурних відмінностей; психологічна готовність до співпраці з представниками інших культур; здатність диференціювати колективне й індивідуальне в комунікативній поведінці іншокультурного комуніканта; уміння долати соціальні, етнічні, культурні упередження і стереотипи; наявність набору комунікативних засобів, доцільний їх вибір відповідно до ситуації спілкування; дотримання норм етикету в процесі спілкування.

Формуванню міжкультурної компетентності фахівців із соціальної роботи сприяють: їх готовність до взаємодії з представниками інших культур; повага до чужих культурних цінностей, традицій; здатність розпізнавати, поважати й правильно використовувати інтелектуальні та поведінкові відмінності своєї та іншої культури в процесі комунікації.

Важливим завданням професійної підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи є перегляд та вдосконалення освітніх програм, зокрема, вивчення таких вибіркових освітніх компонентів, які б розглядали питання формування світоглядної культури, толерантності, конфліктологічної культури, комунікативної культури, мовленнєвої культури та ділового (професійного) етикету.

Ключові слова: компетентність, професійна компетентність, міжкультурна компетентність, соціальна робота, фахівець із соціальної роботи, соціальний працівник, соціальні послуги.

Svitlana CHERNETA

Dr. Sc. (Pedagogy), Associate Professor, Senior Lecturer at the Department of Social Pedagogy and Pedagogy of Higher School, Lesya Ukrainka Volyn National University, 13 Voli ave., Lutsk, Volyn region, Ukraine, 43025

To cite this article: Cherneta, S. (2023). Mizhkulturna kompetentnist yak skladova profesiinoi kompetentnosti fakhivtsiv iz sotsialnoi roboty [Intercultural competency as a component of the social work specialists professional competency]. *Vvichlyvist. Humanitas*, 6, 37–44, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.6.6>

INTERCULTURAL COMPETENCY AS A COMPONENT OF THE SOCIAL WORK SPECIALISTS PROFESSIONAL COMPETENCY

Modern Ukrainian society needs a competent competitive specialist in social work, ready to work in an intercultural environment burdened by interethnic, intercultural, moral-psychological, socio-economic conflicts. Having investigated different approaches to the interpretation of the concepts of «competency», «professional competency» and «intercultural

competency», it allowed us to interpret the latter as a complex multi-component formation that affects the result of communication and interaction with representatives of other cultures. It is manifested in the ability to apply speech abilities determined by socio-cultural context, to apply in practice cultural rules and norms that identify the success of intercultural communication.

The main characteristics of intercultural competency are defined: openness to learning about another (foreign) culture; perception of psychological, social and other intercultural differences; psychological readiness to cooperate with representatives of other cultures; the ability to differentiate collective and individual in the communicative behavior of a foreign-cultural communicator; ability to overcome social, ethnic, cultural prejudices and stereotypes; the availability of a set of communication tools, their appropriate selection in accordance with the communication situation; compliance with the rules of etiquette in the process of communication.

The formation of intercultural competency of social work specialists is facilitated by: their readiness to interact with representatives of other cultures; respect for other people's cultural values and traditions; the ability to recognize, respect and use correctly the intellectual and behavioral differences of one's own and other cultures in the process of communication.

An important task of the professional training of future specialists in social work is the revision and improvement of educational programs, in particular, the study of such selective educational components that would consider the issue of formation of worldview culture, tolerance, conflict culture, communicative culture, speech culture and business (professional) etiquette.

Key words: competency, professional competency, intercultural competency, social work, social work professional, social worker, social services.

Актуальність проблеми. Сучасні глобалізаційні, інтеграційні та міграційні процеси висувають перед Україною і громадянським суспільством суттєві виклики. Євроінтеграційний рух нашої держави, входження в європейський освітній простір зумовили зміни у підходах до підготовки конкурентоздатного фахівця на ринку праці. Особливим випробуванням для українців стала розв'язана росією повномасштабна війна, що зумовила хвилю внутрішніх міграційних процесів, необхідність асиміляції населення різних регіонів України, надання внутрішньо переміщеним особам належних соціальних послуг. Таким чином, постала потреба міжкультурної комунікації представників одного народу з різними географічно, ментально, етнічно тощо, зумовленими особливостями.

Наші захисники виконують надзавдання на полях бою. Освітня й науковці становлять інтелектуальний тил та працюють на майбутнє – розробляють нові методи підготовки майбутнього покоління фахівців для післявоєнної відбудови і відновлення України. Значна роль у цьому, безумовно, належить фахівцям із соціальної роботи. Такі спеціалісти повинні бути компетентними, мобільними сучасними професіоналами, які здатні приймати ефективні рішення у різних життєвих ситуаціях, вміють застосовувати належні засоби, способи й прийоми взаємодії, налагодити продуктивний діалог.

Підготовка компетентного фахівця із соціальної роботи до взаємодії в умовах полікультурного соціуму, який може запобігти дискримінації, відторгненню, насильству, непорозумінню, зумовленому зіткненням різних

світоглядів і культур, – є важливою парадигмою освітньої політики на сьогоднішній день. Тому перед закладами вищої освіти на сьогодні одним із завдань є підготовка професіоналів, готових до діалогу культур у сучасному світі, обтяженому міжетнічними, міжкультурними, морально-психологічними, соціально-економічними конфліктами. Тобто, галузь соціальної роботи потребує міжкульно компетентного фахівця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що питання формування професійної компетентності та міжкультурної компетентності, як її складової, фахівців із соціальної роботи викликають значний інтерес у вітчизняних та зарубіжних науковців.

Питання застосування компетентнісного підходу в освітньому процесі вивчали Н. Бібік, О. Браславська, О. Байденко, А. Вербицький, О. Дубасенюк, І. Зимня, Т. Клименко, О. Коваль, О. Локшина, В. Луговий, О. Малихін, В. Огнев'юк, О. Савченко, В. Серіков, Г. Селевко, С. Сисоєва, Н. Терентьева, Л. Хоружа, Н. Чернуха, Дж. Равен (англ. J. Raven), Р. Штернберг (нім. R. Sternberg) та ін. (Костенко, 2021).

Професійну компетентність фахівців досліджували С. Бухальська, Т. Браніцька, О. Голік, Г. Кліш, Я. Кульбашна, А. Любас, М. Мруга, І. Переходько, І. Радзівська, О. Резунова, К. Хоменко, А. Щербакова та інших (Гальчун, 2021).

Питання фахової підготовки майбутніх соціальних працівників вивчали українські дослідники: Р. Вайнола, Л. Димитрова, А. Капська, О. Карпенко, І. Козубовська, Л. Міщик, Н. Олек-

сюк, В. Поліщук, В. Полтавець, Л. Романовська, Т. Семигіна та ін. (Чернета, Белкіна-Ковальчук, 2021).

Сучасну українську наукову школу представляють дослідники різних питань міжкультурної взаємодії: властивості полікультурного діалогу в соціокультурному середовищі (І. Бех, Н. Кочубей, М. Нестерова, Н. Сейко), психологічні чинники крос-культурної адаптації (І. Брунова-Калісецька, О. Резунова, С. Рашидова), мультикультурна взаємодія (Ф. Бацевич, В. Демецька, К. Мальцева, К. Мацик, Н. Миропольська, Р. Помірко, О. Селіванова, Т. Скубашевська) (Левадна, 2021).

Мета дослідження. Метою статті є дослідження міжкультурної компетентності соціального працівника як важливої складової його професійної компетентності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Світові глобалізаційні процеси, війна в Україні, інші збройні конфлікти висувують перед фахівцями усіх без винятку галузей щоденні проблеми, розв'язання яких впливає різні аспекти людської життєдіяльності. Налагодження співпраці та взаєморозуміння між усіма учасниками багатонаціонального комунікативного процесу є запорукою успішного вирішення завдань, тобто – участь в інтернаціональному полілозі. Кожна професія має конкретні особливості, однак від будь-якого працівника очікують професіоналізму належного рівня.

З огляду на здійснюване дослідження, ми трактуємо компетентність як «як інтегративну характеристику особистості, цілісне динамічне утворення, що передбачає комплекс знань, умінь, навичок, досвіду застосування їх для здійснення професійної діяльності, особистісних характеристик (якостей, здібностей), цінностей та мотивації, які виявляють у готовності діяти, бути готовим до змін для досягнення певних цілей, результатів виконання цієї діяльності» (Чернета, 2021, с. 80).

Щоб забезпечити якісну підготовку фахівців із соціальної роботи, готових до надання соціальних послуг, варто дослухатися до думки Г. Слезанської, що для удосконалення якості вищої освіти, приведення системи фахової підготовки майбутніх соціальних працівників у відповідність до сучасних вимог суспільства та ринку праці заклади вищої освіти повинні взяти на себе відповідальність щодо забезпе-

чення високого рівня сформованості професійних та соціальних компетентностей, особистісних професійних якостей спеціаліста тощо (Слезанська, 2016).

Фахову компетентність розуміють як складне інтегральне інтелектуальне, професійне та особистісне явище, яке формується у ході професійної підготовки у закладі освіти, проявляється, розвивається і вдосконалюється в процесі діяльності, ефективність його значною мірою залежить від теоретичної, практичної і психологічної підготовки, особистісних, професійних та індивідуально-психологічних рис, усвідомлення цілей, цінностей, змісту та особливостей цієї діяльності. В. Ягупов вважає, що компетентність проявляється у певній ситуації професійного характеру. Компетентність – це готовність до здійснення професійної діяльності, наявність професійно значущих якостей фахівця (Скрипнікова, 2020).

Таким чином, компетентність доцільно розглядати як професійне самовираження шляхом застосування набутих знань та умінь для подальшої самореалізації та саморозвитку. Поняття «компетентність», крім вузько професійних знань, умінь і навичок, передбачає такі якості як: самоефективність, ініціативність, вміння працювати в команді, здатність до практичної самореалізації. Ряд дослідників виокремлюють такі базові компоненти професійної діяльності: навчальну, культурну, політичну, соціальну та інші діяльності, що включають особистісні компетентності як результат розвитку і саморозвитку. Аналіз розуміння поняття професійної компетентності демонструє, що у ній вбачають одну із сходинок професіоналізму, необхідну для ефективної професійної самореалізації. Щоб досягти професійної майстерності, посісти достойне місце у професійній ієрархії, особа повинна оволодіти високим рівнем професійної компетентності (Скрипнікова, 2020).

Професійна діяльність соціального працівника відбувається у системі «людина-людина». Тому важливими компонентами діяльності є не лише знання та вміння, відповідність професійному стандарту, а й особистісні риси, здатність комунікувати. Професійна компетентність фахівця соціальної сфери полягає не лише у здатності здійснювати соціальну роботу на належному рівні, дотриманні стандартів загаль-

нолюдської культури, а й включає соціально-психологічні особливості, цінності, орієнтації, комунікативну грамотність (Гальчун, 2021).

Тому, фахова компетентність виступає не лише одиницею виміру професіоналізму, а й певним індикативним фактором, від якого залежить успішність реалізації соціальних, професійних функцій, усієї життєдіяльності особи загалом. Можна констатувати, що професіоналізм є важливою умовою прояву компетентності, а компетентність виступає показником рівня відповідності професіоналізму (Скрипнікова, 2020).

Кардинальні зміни у суспільному, політичному, економічному житті України, зумовлені війною, викликали переформатування великої кількості сфер життєдіяльності людини, зокрема й надання соціальних послуг. Інтернаціоналізація усіх сфер життя, міграційні процеси, розширення співробітництва, тощо поставили перед фахівцями з соціальної роботи комплексну вимогу – бути конкурентоспроможним спеціалістом з чітко сформованою міжкультурною компетентністю (Резунова, 2021).

Дослідники об'єднали знання, вміння, особисті риси, які забезпечують здійснення ефективної міжкультурної комунікації, у поняття «міжкультурна компетентність». Більшість з них доводять тотожність вживання термінів «міжкультурна компетентність», «інтеркультурна компетентність», «крос-культурна компетентність», «полікультурна компетентність», «мультикультурна компетентність», «транскультурна компетентність». Дослідження щодо синонімічного вживання зазначених лексичних одиниць здійснювали Н. Алмазов, М. Бернс, Н. Баришніков, О. Зеліковська, Л. Зубарева, М. Канапе, Е. Коукенон, І. Плужник, К. Райзагер, Б. Спітсберг, О. Фролова, М. Хаммер та інші (Пилип, 2015). Вважаємо доцільним використовувати дані поняття як рівнозначні у наших подальших дослідженнях.

Вітчизняні та зарубіжні науковці у своїх працях доводять, що на сьогоднішній день важливим компонентом професійної компетентності та загальної культури конкурентоспроможного фахівця виступає його інтеркультурна компетентність та визначають дане поняття як «здатність особистості виходити за межі своєї культури, не втрачаючи власної ідентичності, вміння знаходити взаєморозуміння з представником

іншокультурного співтовариства з дотриманням універсальних правил під час спілкування» (Скрипнікова, 2020, с. 212).

Сайт компанії Kwantessential подає узагальнені визначення крос-культурної компетентності, сформульовані західними дослідниками: «Просте визначення, проте має на увазі здатність ефективно і належним чином взаємодіяти з членами іншої мовної культури з урахуванням їх особливостей», «Знання інших; знання себе; навички інтерпретації і встановлення зв'язків; навички знаходження або взаємодії; оцінка «інших» цінностей, переконань і поведінки; і релятивізація самого себе» (Kwantessential).

118 сесія Комітету міністрів Ради Європи 7 травня 2008 року ухвалила прийняття «Білої книги Ради Європи з міжкультурного діалогу» (White Paper on Intercultural Dialogue) з назвою «Жити разом у гідності й рівності» (Living together as Equals in Dignity). На думку укладачі «Білої книги», роль міжкультурного діалогу полягає у подоланні етнічних, релігійних, мовних перешкод через конструктивну та демократичну взаємодію з урахуванням ідентичності на основі універсальних цінностей. «Біла книга» чітко вказує, що з полікультурного полілогу не може бути випущена жодна сфера життя: а ні взаємини з сусідами, колегами, а ні комунікація в системі освіти чи освітніх інституціях, громадянському суспільстві чи молодіжному соціумі, політиці чи ЗМІ тощо. Транс-культурний діалог розглядається як процес, що включає відкритий та ввічливий обмін поглядами між комунікаторами (особами чи групами) різного етнічного, культурного, релігійного і мовного походження, культурною спадщиною із взаємною повагою (White Paper).

Учені-педагоги у полікультурній компетентності вбачають результат процесу особистісної інтеграції знань, умінь, ціннісних установок, що забезпечують готовність навчального контингенту ефективно розв'язувати завдання мультикультурного змісту. У педагогічній літературі знаходимо кілька підходів до визначення компонентів крос-культурної компетентності. Прихильники одного з них виокремлюють: афективний, когнітивний та процесуальний компоненти. Афективний компонент включає позитивне сприйняття мультикультурного середовища, здатність підтримувати атмосферу довіри та співпраці, розвинену сенситивність

до емоційного стану учасників полікультурної комунікації, емпатію, толерантність, що налагоджують емоційний баланс для продуктивної інтеркультурної взаємодії. Когнітивний компонент передбачає специфічні знання, що є базою для належного розуміння комунікативної поведінки іншокультурних комунікаторів, знання історії та культури народів, національних традицій, правил транскультурного спілкування, володіння прийомами міжкультурного аналізу, є основою для недопущення непорозумінь. Процесуальний компонент передбачає застосування певних стратегій щодо ситуацій інтеркультурних контактів. Однак, для формування мультикультурної компетентності потрібне наповнення базових структур особистості загальнокультурним, крос-культурним, культурно-специфічним змістом та їх інтеграція (Скрипнікова, 2020).

Аналіз науково-педагогічної літератури свідчить про те, що основними характеристиками міжкультурної компетентності визначено: відкритість до пізнання іншої (чужої) культури; сприйняття психологічних, соціальних й інших інтеркультурних відмінностей; психологічна готовність до співпраці з представниками інших культур; здатність диференціювати колективне й індивідуальне в комунікативній поведінці іншокультурного комуніканта; уміння долати соціальні, етнічні, культурні упередження і стереотипи; наявність набору комунікативних засобів, доцільний їх вибір відповідно до ситуації спілкування; дотримання норм етикету в процесі спілкування (Зеліковська, 2018).

На думку О. Резунової крос-культурну компетентність сучасного фахівця варто визначити як «інтегративну особистісно-професійну якість, яка дозволяє індивіду розвиватися, що забезпечує успіх у розв'язанні завдань міжкультурної комунікації, адаптацію та самореалізацію фахівця в іншомовному суспільстві» (Резунова, 2021). Дослідниця вважає, що транскультурна компетентність – це здатність диференціювати, поважати, ефективно використовувати соціокультурні відмінності у сприйнятті, мисленні, поведінці у полікультурних контактах (Резунова, 2021).

Розглядаючи поняття інтеркультурної компетентності, варто зауважити, що у процесі взаємодії поведінка комунікантів визначається мовою, культурою, звичаями, традиціями,

манерами поведінки, ціннісними установками, притаманними соціокультурній спільноті кожного з них. Кожен учасник спілкування переймає на себе одразу кілька ролей: окремого індивіда, представника соціокультурної групи, фахівця певної галузі, представника культури й віросповідання, просто людини. Тобто кожен володіє індивідуальними, соціокультурними, професійними, національними, універсальними знаннями й навичками. Тому, в підготовці майбутніх фахівців із соціальної роботи, на нашу думку, оволодіння міжкультурною компетентністю є невід'ємною умовою успішної та ефективної діяльності в полікультурному середовищі при виконанні професійних обов'язків.

Сучасна українська науковиця В. Скрипнікова визначила, що сутність та зміст досліджуваного поняття становить «Цілісна інтегрована сукупність знань (соціокультурних, лінгвістичних, культурологічних, професійних, знань особливостей, традицій, поведінки партнерів), умінь (вербальної та невербальної комунікації, культурно-специфічних та загальнокультурних) та ціннісних орієнтацій» (Скрипнікова, 2020, с. 213). Вона вважає, що «Міжкультурна компетентність – це складне багатоконпонентне утворення, що впливає на результат спілкування та взаємодії з представниками інших культур, виявляється в умінні застосувати мовленнєві здібності, детерміновані соціокультурним контекстом, застосовувати на практиці культурні правила і норми, які визначають успішність міжкультурного спілкування» (Скрипнікова, 2020, с. 213).

У Стандарті першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 23 Соціальна робота спеціальності 231 Соціальна робота до спеціальних (фахових компетентностей віднесено «Здатність до співпраці у міжнародному середовищі та розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці» (Стандарт, 2019, с. 7). А програмні результати навчання передбачають, що фахівець з соціальної роботи буде спроможним «демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізнати вплив стереотипів та упереджень» (Стандарт, 2019, с. 9).

Тому, ми переконані, що мультикультурна компетентність сучасного фахівця із соціальної роботи є важливою складовою його конкурен-

госпроможності, забезпечуючи продуктивну міжкультурну комунікацію, сприяючи гармонізації соціальних відносин між представниками різних народів, національно-культурних традицій та міжособистісних стосунків у полікультурному професійному оточенні.

Основою професійної діяльності фахівців соціальної сфери є безпосереднє щире і відкрите спілкування. Такий працівник повинен володіти сформованою транскультурною компетентністю. Він зобов'язаний вміти: застосовувати знання про чужу культуру, налагоджувати підтримувати спілкування з представниками іншого народу чи національності, долати соціокультурні стереотипи, ефективно застосовувати комунікативні прийоми і технології, бути активним учасником міжкультурного діалогу.

Нам імпонує думка вітчизняної дослідниці питань підготовки фахівців соціальної сфери В. Поліщук, що інтеркультурна компетентність соціального працівника «відображає філософський, культурологічний, психологічний, етнологічний та інші аспекти їх підготовки, в центрі якої знаходяться питання культури і внутрішнього світу людини» (Поліщук, 2016, с. 183).

У своєму пошук В. Поліщук дійшла висновку, що крос-культурна компетентність соціальних працівників ґрунтується на: знаннях історико-культурних традицій й національних цінностей, самосвідомості учасників комунікаційного процесу, економічних, соціально-політичних та морально-релігійних особливостях мультикультурного соціуму; мотиваційній готовності самого фахівця соціальної сфери до полікультурної взаємодії; сформованості комунікативних навичок для успішного спілкування з представниками чужих культур, (Поліщук, 2016) умінні налагоджувати зворотній зв'язок під час виконання професійних обов'язків в багатокультурному регіоні.

Вважаємо, що формуванню транскультурної компетентності фахівців із соціальної роботи

сприяють: їх готовність до взаємодії з представниками інших культур; повага до чужих культурних цінностей, традицій; здатність розпізнавати, поважати й правильно використовувати інтелектуальні та поведінкові відмінності своєї та іншої культур в процесі комунікації.

Висновки і перспективи подальших досліджень. На основі дослідження та аналізу науково-педагогічних джерел ми дійшли висновку, що полікультурне становлення особистості фахівців із соціальної роботи відбувається у процесі формування крос-культурної компетентності, яке розглядаємо як «закономірний та цілісний процес виховання системи цінностей, а саме: цінності знань про культури націй, етносів; цінності світоглядних та лінгвістичних знань, умінь, навичок; адекватної стратегії поведінки; цінності гуманістичних, демократичних поглядів» (Браніцька, 2019, с. 20).

Інтеркультурну компетентність соціального працівника визначаємо як інтегративне явище, що є важливою і невід'ємною складовою його професійної компетентності, формується системою міжкультурних і загальнолюдських цінностей на засадах діалогів культур та духовних пріоритетів (Браніцька, 2019).

Насьогодні є потреба в удосконаленні процесу формування міжкультурної компетентності, а саме: формування навичок конструктивного спілкування, сприйняття почуттів, розуміння стилю поведінки та мислення представників різних соціально-культурних груп. Тому, важливим завданням професійної підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи є перегляд та вдосконалення освітніх програм, зокрема, вивчення таких вибірково освітніх компонентів, які б розглядали питання формування світоглядної культури, толерантності, конфліктологічної культури, комунікативної культури, мовленнєвої культури та ділового (професійного) етикету.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Браніцька Т. Р. Міжкультурна компетентність як важливий чинник професійної діяльності фахівців соціальної сфери. Науковий вісник ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». 2019. Випуск 1 (44). С. 18–22. URL: <http://visnyk-ped.uzhnu.edu.ua/issue/view/10242>
2. Наталія Гальчун. Міжкультурна компетентність як складник професійної компетентності медичного працівника. Актуальні питання гуманітарних наук. Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Вип. 43. 2021. Т. 1. С. 211–219. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/43-1-31>

3. Зеліковська О. Формування міжкультурної компетентності студентів ІТ- спеціальностей: сучасний вимір. Методичні засади професійного навчання майбутніх фахівців. 2018. С. 129-135. URL: <http://surl.li/evcnu>
4. Левадна К. Ю. Педагогічні умови формування крос-культурної компетентності майбутніх менеджерів готельного бізнесу : дис. ... канд. пед. наук : 3.00.04. Київ, 2021. 280 с. URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/Levadna_dis.pdf
5. Пилип Т. Я. Генезис поняття «міжкультурна компетентність». Професійна освіта: проблеми і перспективи. 2015. Вип. 8. С. 42-47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Profos_2015_8_9
6. Поліщук В. А. Підготовка майбутніх соціальних працівників США до вивчення полікультурного середовища як складова формування міжкультурної компетентності. Науковий вісник ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». 2016. Вип. 2(39). С. 183–185. URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/Nvuuped_2016_2_49.pdf
7. Резунова О. С. Міжкультурна компетентність як необхідна складова професійної компетентності сучасного фахівця. Журнал науковий огляд. 2021. No 1(73). URL: <http://surl.li/qfags>
8. Скрипнікова В. О. Поняття міжкультурної компетентності: сутність та зміст. Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія: «Педагогіка та психологія». 2020. № 1(11). С. 210–216. URL: <http://surl.li/evcnu>
9. Слосанська Г. І. Взаємозв'язок професійної підготовки студентів спеціальності «соціальна робота» у ВНЗ з можливістю їхнього працевлаштування. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота». Ужгород, 2016. № 39. С. 236–240. URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/Nvuuped_2016_2_65.pdf
10. Чернета С. Компетентнісний підхід у підготовці майбутніх фахівців із соціальної роботи до надання соціальних послуг. Social Work and Education. Vol. 8, No. 1. Ternopil-Aberdeen, 2021. pp. 77-89. URL: [file:///C:/Users/Admin/Downloads/228406-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-524050-1-10-20210425%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Admin/Downloads/228406-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-524050-1-10-20210425%20(1).pdf)
11. Чернета С., Белкіна-Ковальчук О. Підготовка фахівців із соціальної роботи до професійної діяльності з надання соціальних послуг. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». 2021. Вип. 2(49). С. 236–240. URL: <file:///C:/Users/Admin/Downloads/247749-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-568858-1-10-20211217.pdf>
12. Стандарт вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, ступінь вищої освіти Бакалавр, галузь знань 23 Соціальна робота, спеціальність 231 Соціальна робота. URL : <http://surl.li/faysw>
13. Definition of intercultural competence. Electronic resource. URL : <https://www.kwintessential.co.uk/>
14. White Paper on Intercultural Dialogue. Council of Europe : вебсайт. URL : <http://surl.li/qemep>

REFERENCES:

1. Branitska, T. (2019) Mizhkulturna kompetentnist yak vazhlyvyi chynnyk profesiinoi diialnosti fakhivtsiv sotsialnoi sfery [Intercultural competency as an important factor in the professional activity of specialists in the social sphere]. Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series “Pedagogy. Social work” , Issue 1 (44). Retrieved from <http://visnyk-ped.uzhnu.edu.ua/issue/view/10242> [in Ukrainian].
2. Halchun, N. (2021) Mizhkulturna kompetentnist yak skladnyk profesiinoi kompetentnosti medychnoho pratsivnyka [Intercultural Competency as a Component of Medical Specialist Professional Competence]. Current Issues of Humanitarian Sciences. Interuniversity Collection of Scientific Works of Young Scientists of Ivan Franko State Pedagogical University of Drohobych, Issue 43, Vol. 1, pp. 211–219. Retrieved from <https://doi.org/10.24919/2308-4863/43-1-31> [in Ukrainian].
3. Zelikovska, O. (2018) Formuvannia mizhkulturnoi kompetentnosti studentiv IT- spetsialnostei: suchasnyi vymir [Formation of intercultural competency of students of IT specialties: modern dimension]. Methodical principles of professional training of future specialists, pp. 129–135. Retrieved from <http://surl.li/evcnu> [in Ukrainian].
4. Levadna, K. Pedagogichni umovy formuvannia kros-kulturnoi kompetentnosti maibutnikh menedzheriv hotelnoho biznesu (2021) [Pedagogical conditions for the formation of cross-cultural competency of future managers of the hotel business]. Thesis ... Candidate Ped. Sciences: 13.00.08, National Pedagogical Dragomanov University. Kyiv. 280 p. Retrieved from file:///C:/Users/Admin/Downloads/Levadna_dis.pdf [in Ukrainian].
5. Pylyp, T. (2015). Henezys poniattia “mizhkulturna kompetentnist” [The Genesis of the Concept of “Intercultural Competency”]. Professional Education: Problems and Prospects, Issue 8, pp. 42–47. Retrieved from <http://surl.li/mrubh> [in Ukrainian].
6. Polishchuk, V. (2016) Pidhotovka maibutnikh sotsialnykh pratsivnykiv SShA do vyvchennia polikulturnoho sere-dovyshcha yak skladova formuvannia mizhkulturnoi kompetentnosti [Preparation of future social workers of the USA to study the multicultural environment as a component of the formation of intercultural competence]. Scientific Bulletin of

Uzhhorod University. Series: "Pedagogy. Social work", Issue 2 (39), pp. 183–185. Retrieved from file:///C:/Users/Admin/Downloads/Nvuuped_2016_2_49.pdf [in Ukrainian].

7. Rezunova, O. (2021). Mizhkulturna kompetentnist yak neobkhidna skladova profesiinoi kompetentnosti suchasnoho fakhivtsia [Intercultural Competency as a Necessary Component of the Professional Competency of a Modern Specialist]. Scientific Review, No 1 (73). Retrieved from <http://surl.li/qfags> [in Ukrainian].

8. Skrypnikova, V. (2020) Poniattia mizhkulturnoi kompetentnosti: sutnist ta zmist [Concept of intercultural competency: essence and content]. Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series: "Pedagogy and psychology", No 1 (11), pp. 210–216. Retrieved from <http://surl.li/evcnu> [in Ukrainian].

9. Slozanska, G. (2016) Vzaimozv'iazok profesiinoi pidhotovky studentiv spetsialnosti "sotsialna robota" u VNZ z mozhlyvistiu yikhnoho pratsevlashtuvannia [Relationship between professional training of students majoring in "social work" at universities and the possibility of their employment]. Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. Series "Pedagogy. Social work", Uzhgorod, 2016. No. 39, pp. 236–240. Retrieved from file:///C:/Users/Admin/Downloads/Nvuuped_2016_2_65.pdf [in Ukrainian].

10. Cherneta, S. (2021) Kompetentnisnyi pidkhid u pidhotovtsi maibutnikh fakhivtsiv iz sotsialnoi roboty do nadannia sotsialnykh posluh [Competency approach in training future specialists in social work to provide social services]. Social Work and Education, Vol. 8, No. 1, Ternopil-Aberdeen, 2, pp. 77–89. Retrieved from file:///C:/Users/Admin/Downloads/228406-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-524050-1-10-20210425%20(1).pdf [in Ukrainian].

11. Cherneta, S., Belkina-Kovalchuk, O. (2021) Pidhotovka fakhivtsiv iz sotsialnoi roboty do profesiinoi diialnosti z nadannia sotsialnykh posluh [Training of social work specialists for professional activity in the provision of social services]. Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: "Pedagogy. Social work", Issue 2 (49), pp. 236–240. Retrieved from file:///C:/Users/Admin/Downloads/247749-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-568858-1-10-20211217.pdf [in Ukrainian].

12. Standart vyshchoi osvity: pershyi (bakalavrskyi) riven vyshchoi osvity, stupin vyshchoi osvity Bakalavr, haluz znan 23 Sotsialna robota, spetsialnist 231 Sotsialna robota [Standards of Higher education: the first (bachelor's) level of higher education in the field of knowledge 23 Social work, of Specialty 231 Social work]. Retrieved from <http://surl.li/faysw> [in Ukrainian].

13. Definition of intercultural competence. Electronic resource. Retrieved from <https://www.kwintessential.co.uk/>

14. White Paper on Intercultural Dialogue. Council of Europe : website. Retrieved from <http://surl.li/qemep>